

С.В. Іванова

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
математики і методики її навчання,
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет ім. К.Д.Ушинського», м. Одеса

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ НАСТУПНОСТІ ПРИ ПРОЕКТУВАННІ ДИСЦИПЛІНИ «СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ»

Сумним викликом сьогодення є тенденція щодо значного збільшення кількості дітей з різними захворюваннями, які потребують спеціального педагогіко-методичного супроводу. Саме тому ранг окремих галузей знань набули спеціальні методики навчання дітей з особливими освітніми потребами таким дисциплінам, як "Українська мова", "Математика", "Фізичне виховання" тощо. Так, на перетині методики навчання математики і логопедії, у тісному зв'язку з іншими психолого-педагогічними науками, активно розвивається "Спеціальна методика навчання математики для дітей з тяжкими порушеннями мовлення". Дана дисципліна призначена студентам, які навчаються за напрямом підготовки 6.010105 "Корекційна освіта" (за нозологіями).

Тяжкі мовні порушення розглядаються фахівцями як складний комплекс мовних і немовних розладів. До немовних розладів дослідники відносять недорозвинення вищих психічних функцій (зорового сприйняття, пам'яті, уваги та ін.) [1].

Встановлено, що специфічні особливості розвитку когнітивної та мовної сфер у дітей з важкими порушеннями мовлення, викликають своєрідність формування математичних уявлень і навичок лічильної діяльності (Н. Гаврилова, А. Гермаківський, Ю. Дем'янов, М. Іпполітова, С. Кондратьєва, Р. Лалаєва, О. Степкова, Л. Томме, С. Шапіро, Л. Цветкова, Ch. Richaud, C. Vergout-Riieff, L. Kosc та ін.).

Дисципліну "Спеціальна методика навчання математики для дітей з тяжкими порушеннями мовлення" ми трактуємо як інтегровану. Тобто дана навчальна дисципліна побудована на основі інтеграції результатів досліджень з окремих розділів математики (арифметики, елементів

теорії множин, алгебри, геометрії, елементів математичної логіки) та методики навчання математики, логопедії, фізіології та нейрофізіології, корекційної педагогіки, психології, дидактики та теорії виховання тощо.

Проектування "Спеціальної методики навчання математики для дітей з тяжкими порушеннями мовлення" здійснювалося за 3-ма традиційними у дидактиці етапами (методологічний, теоретичний та технологічний).

Так, на методологічному етапі були визначені пріоритети та принципи, базові концепції, мета та специфічні особливості цієї дисципліни.

Необхідно підкреслити, що особлива увага приділена дотриманню принципу наступності на різних етапах навчання математики учнів з тяжкими порушеннями мовлення.

Як відомо, наступність - це багатоаспектне поняття, яке має філософські, соціальні та педагогічні виміри. З методичної точки зору, у нашому випадку, важливо розуміння наступності як встановлення зв'язків між окремими етапами розвитку змістових ліній шкільного курсу математики та відповідної корекційно-розвиткової роботи з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення.

Нами були виділені функції наступності між дошкільною та шкільною підготовкою цієї категорії дітей з особливими освітніми потребами:

- 1) пізнавальна (передбачає набуття дітьми математичної компетентності, яка визначена у спеціальній програмі);
- 2) об'єднувальна (забезпечення взаємозв'язку і взаємообумовленості між усіма компонентами навчання);
- 3) коригувальна (розвиток методичних систем у напрямі їхнього зближення на етапі переходу до початкової школи);
- 4) адаптивна (визначає перебіг процесу пристосування дошкільників до навчання у початковій школі);
- 5) соціалізуюча (обумовлює становлення учня як суб'єкта навчально-виховного процесу).

Методологічний і теоретичний етапи були завершені розробкою модульної програми дисципліни "Спеціальної методики навчання математики для дітей з тяжкими порушеннями мовлення" [2].

На технологічному етапі виокремлювалися складові змістових модулів та проводилася деталізація змісту навчального матеріалу

кожної теми і визначення відповідного технологічного інструментарію (методи, прийоми, форми та засоби). Треба зауважити, що технологічний етап передбачає постійне удосконалення проектування навчальної дисципліни з урахуванням актуальних теоретичних та практичних засад [3].

Література

1. Гаврилова Н.С. Особливості засвоєння математичних знань молодшими школярами з порушеннями мовленевого розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психолог. наук спец. 19.00.08 – спеціальна психологія / Н.С. Гаврилова. – Київ, 2004. – 17 с.

2. Іванова С.В. Програма дисципліни "Спеціальна методика навчання математики для дітей з тяжкими порушеннями мовлення" / С.В.Іванова, Г.А. Дерезізова - Одеса : Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського», 2013. - 12 с.

3. Іванова С.В. Проблема наступності навчання математики у контексті формування методичної компетентності майбутніх вчителів / С.В. Іванова // "Розвиток інтелектуальних умінь і творчих здібностей учнів та студентів у процесі навчання дисциплін природничо-математичного циклу – ІТМ* плюс 2012" (Матеріали міжнародної наук.-метод. конф., 6-7 лютого 2012 р., Суми). – Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія» ТОВ, 2012. – С. 53-55.

Анотація. *Іванова С.В. Особливості реалізації принципу наступності при проектуванні дисципліни "Спеціальна методика навчання математики для дітей з тяжкими порушеннями мовлення". У доповіді представлена специфіка реалізації принципу наступності на 3-х етапах проектування даної дисципліни призначеної студентам-логопедам.*

Ключові слова: *навчання математики, спеціальна методика, діти з тяжкими порушеннями мовлення, проектування, наступність.*

Аннотация. *Иванова С.В. Особенности реализации принципа преемственности при проектировании дисциплины "Специальная методика обучения математики для детей с тяжелыми нарушениями речи". В докладе представлена специфика реализации принципа преемственности на 3-х этапах проектирования данной дисциплины для студентов-логопедов.*

Ключевые слова: *обучение математики, специальная методика, дети с тяжелыми нарушениями речи, проектирование, преемственность.*

Summary. *Ivanova S. V. Features of the principle of continuity in the designing discipline "Special methods of teaching mathematics for children with severe speech disorders". The report presented the specifics of the principle of continuity on 3 stages of designing disciplines designated to student that shall be speech therapist.*

Keywords: *teaching mathematics, special methods, children with severe speech disorders, planning, continuity.*